

7. Дендюк М.В., Соколовський Я.І. Вплив геометричних розмірів пиломатеріалів на напружено-деформівний стан у процесі їх сушіння// Наук. вісник УкрДЛТУ: Зб. наук.-техн. праць. – Львів: УкрДЛТУ. – 2006, вип. 16.2. – С. 125-133.

8. Дендюк М.В., Соколовський Я.І. Вплив параметрів агента сушіння на вологісний і напружено-деформівний стан пиломатеріалів у процесі їх гідротермічної обробки// Наук. вісник УкрДЛТУ: Зб. наук.-техн. праць. – Львів: УкрДЛТУ. – 2006, вип. 16.6. – С. 97-103.

УДК 657.6:004:657.446

Аспір. О.В. Бондаренко – НЛТУ України, м. Львів

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ СТРАХОВИКА ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Обґрунтовано вплив комп'ютерних інформаційних систем на аудиторську перевірку, висвітлені особливості проведення аудиту страховиків. Окреслено головні акценти вдосконалення методики проведення аудиту страховика із застосуванням комп'ютерних технологій.

Ключові слова: комп'ютерні технології, аудит, страховик, методика аудиту.

Post-graduate O.V. Bondarenko – NUFWT of Ukraine, L'viv

Perfection of method of leadthrough of audit of insurer is with application of computer technologies

The influence of the computer informative systems on audit control is grouped, lighted up features of realization audit of insurers. The main accents of perfection of method of realization audit of insurer are outlined with application of computer technologies.

Keywords: computer technologies, audit, insurer, method of audit

Інтенсивний розвиток електронно-обчислювальної техніки і технологій має значний вплив на ефективність аудиту і вдосконалення його методів. З'явилась можливість не тільки розрахунку, але й перевірки показників ділової активності, фінансової стійкості короткострокової і довготермінової перспективи, ліквідності і платоспроможності, оцінки рентабельності активів та капіталу. Необхідно зауважити, що облікові системи, які застосовують у комп'ютерному середовищі, сприяють проведенню аудиторських перевірок із використанням їх у комп'ютерній мережі клієнтів.

Варто зазначити, що загальні комп'ютерні програми розробляються для зчитування даних, вибору та аналізу інформації, проведення обчислень інших аудиторських перевірок (сортування, створення та роздрукування файлів). Важливу роль у вдосконаленні методики проведення аудиту страхової компанії відведено нормативному забезпеченню. Зокрема, метою МСА № 401 "Аудит у середовищі комп'ютерних інформаційних систем" (КІС) є напрацювання положень і надання рекомендацій щодо процедур, яких необхідно дотримуватися в цьому середовищі, передусім для обробки фінансової інформації [1].

Згідно з цим стандартом, аудитор повинен розглянути вплив середовища комп'ютерних інформаційних систем (КІС) на аудиторську перевірку [1]. Завдання аудиту не змінюються у середовищі КІС, але оброблення, зберігання і взаємозв'язок інформаційних потоків, а також система управління і внутрішнього контролю, які використовує клієнт, зазнають впливу комп'ютерної техніки.

Середовище КІС може впливати на:

- процедури, які виконуються для вивчення системи обліку й управління клієнта;
- оцінку властивого ризику і ризику управління, через які аудитор оцінює аудиторський ризик;
- планування аудиту й ефективність тестів управління та незалежних процедур перевірки.

Аудитор повинен бути кваліфікованим та компетентним та знати КІС для:

- оцінки системи бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю, на які впливає середовище КІС;
- визначення впливу середовища КІС на оцінку загального ризику, ризику на рівні сальдо рахунків і класу операцій;
- розроблення та проведення відповідних тестів контролю і процедур по суті.

Якщо потрібні спеціальні знання й навички, аудитор звертається по допомогу до фахівця; він може бути працівником аудиторської фірми або запрошеним фахівцем. Якщо планується залучення фахівця, аудитор повинен підтвердити, що така робота відповідає цілям аудиторської перевірки.

Важливо зазначити, що під час планування перевірки аудитор повинен оцінити вплив КІС на проміжні і вихідні дані. Комп'ютерне оброблення характеризується таким обсягом перетворень, що для користувача складно ідентифікувати і виправити помилки.

Необхідно оцінити вплив системи КІС на організаційну структуру користувача, доступ до даних, нагромадження останніх у вигляді файлів чи друкованого матеріалу, з'ясувати, чи дає змогу система зняти інформацію у конкретній точці. За умови автоматизації облікових процесів необхідно визначити, як це впливає на оцінку ризику внутрішнього контролю, як змінюються такі ризики.

Ускладнює роботу шлях перетворення вхідної інформації з первинних облікових документів на підсумкові показники. Поточна інформація може бути корисна для контролю, але часто її можна прочитати тільки на машинних носіях, оскільки там, де основні завдання виконує складна система, не можна простежити всі дії. Саме тому помилки в алгоритмі програми складно виявити без спеціальних програм. Випадкових помилок тут практично не буває, але вже зроблені систематично будуть переноситися у всі розділи, які піддаються комп'ютерному обробленню.

Прорахунки у середовищі КІС можуть мати і загальний, і сфокусований на конкретному рахунку вплив на ймовірність істотних викривлень інформації:

- ризик може бути наслідком недоліків таких загальних функцій КІС, як розроблення та експлуатація програми, підтримка системного програмного забезпечення, забезпечення фізичного захисту КІС, а також контроль за доступом до спеціальних привілейованих програм – утилітів;
- ймовірні помилки та шахрайство у конкретних прикладних програмах, базах даних або головних файлах, а також під час комп'ютерного оброблення.

Системи, що контролюють витрати коштів або інші ліквідні активи, вразливі до шахрайських дій користувачів або операторів КІС.

Створюючи нові технології КІС, замовники використовують їх для розроблення складніших комп'ютерних систем типу "мікрокомп'ютер – супер

комп'ютер", розподілених баз даних, систем оброблення даних для кінцевого користувача, а також систем управління підприємством, інформація від яких надходить безпосередньо до системи бухгалтерського обліку. Такі системи збільшують загальний ступінь складності КІС. Унаслідок цього вони здатні збільшити ризик і потребувати додаткового розгляду.

Проведені дослідження показали, що конкретні цілі аудиту не залежать від того, обробляються облікові дані за допомогою комп'ютерної техніки або без неї. Проте способи комп'ютерного оброблення можуть вплинути на способи застосування аудиторських процедур. Аудитор може застосовувати ручні, комп'ютеризовані методи аудиту або поєднання обох методів. Однак у деяких системах бухгалтерського обліку аудиторів важко або й неможливо одержати певні дані без використання комп'ютерної техніки.

Відповідно до МСА 1001 "Середовище ІТ: Автономні персональні комп'ютери" ПК можуть використовуватися для оброблення облікових операцій і підготовки даних, важливих для складання фінансових звітів. ПК може становити цілу систему бухгалтерського обліку або тільки її частину [2].

Процедури контролю ускладнюються, якщо ПК об'єднаний у мережу з іншими комп'ютерами. Це часто призводить до зростання ризиків. ПК можуть замінювати один одного як частина мережі або використовуватися в автономному режимі. Працюючи з ними, аудитор розглядає додаткові ризики, пов'язані з доступом до мережі. ПК орієнтовані на окремих користувачів. Ступінь точності та достовірності фінансової інформації, яку вони надають, почасти залежатиме від процедур внутрішнього контролю. Процедури контролю впроваджуються залежно від складності ділового середовища, в якому функціонує ПК. Як правило, середовище автономних ПК є менш структурованим, ніж середовище ІТ із централізованим управлінням.

Щоб зрозуміти середовище контролю (середовище ІТ для автономних ПК), аудитор розглядає організаційну структуру підприємства та, зокрема, відповідальність за оброблення даних. Ефективне введення в експлуатацію та технічне обслуговування автономних ПК вдосконалює загальне середовище контролю. Якщо підприємство використовує застарілі програми, це може призвести до помилок у даних та похідній від них інформації, а також до підвищення ризику шахрайства. Аудитору необхідно оцінити:

- нормативи придбання, введення в експлуатацію та документування;
- підготовку користувачів;
- рекомендації щодо безпеки, резервного копіювання та зберігання даних;
- доступ до паролів;
- заходи щодо індивідуального користування;
- нормативи придбання програмного забезпечення та користування ним;
- стандарти захисту даних;
- технічне обслуговування та технічну підтримку програм;
- відповідний рівень розподілу обов'язків та відповідальності;
- захист від вірусів.

Якщо багато користувачів мають доступ до ПК, є ризик несанкціонованої заміни операційної системи, програм і даних або встановлення користувачами власних версій програм. Доступ до програм і даних можна обмежити за допомогою:

- застосування паролів;
- упровадження пакета контролю за доступом;
- використання знімних носіїв інформації;
- використання схованих директорій і файлів;
- застосування шифрування.

Варто відзначити, що ефективним методом контролю є застосування сукупності параметрів та паролів, що контролюють доступ. Для збереження інформації:

- а) користувач зберігає копії операційних систем, програм та даних (щонайменше одну) у безпечному місці поза межами ПК;
- б) доступ до альтернативного обладнання можливий протягом допустимого періоду часу.

Отже, вплив автономних ПК на систему бухгалтерського обліку і пов'язані з нею ризики здебільшого залежать від:

- а) ступеня використання ПК для оброблення бухгалтерських прикладних програм;
- б) типу і важливості фінансових операцій;
- в) можливостей програм і даних, що використовуються у прикладних програмах.

У МСА 1009 "Комп'ютеризовані методи аудиту" зазначено, що загальна мета та обсяг аудиту не змінюються, якщо він проводиться у середовищі комп'ютерних інформаційних технологій (ІТ) [3]. Тут комп'ютер використовується як засіб аудиту. КМА можуть поліпшити ефективність різних аудиторських процедур: тестів операцій і сальдо, аналітичних процедур, програм вибірки, повторного проведення обчислень тощо.

Загальні цілі та обсяг аудиту не змінюються, якщо аудит проводиться у середовищі комп'ютерних інформаційних технологій (ІТ). Проте застосування аудиторських процедур може вимагати від аудитора розгляду прийомів, відомих як "Комп'ютеризовані методи аудиту" (КМА), за яких комп'ютер використовується як засіб аудиту.

КМА можуть поліпшити ефективність і дієвість аудиторських процедур. Вони можуть також забезпечити ефективні тести контролю і процедури по суті там, де вхідних документів чи явних аудиторських слідів немає або якщо генеральна сукупність та розміри вибірки надто великі.

Комп'ютеризовані методи аудиту (включно з комп'ютерними інструментами) можна використовувати у проведенні різних аудиторських процедур, зокрема таких:

- детальні тести операцій і сальдо, наприклад, використання аудиторського програмного забезпечення повторного обчислення відсотка або вилучення рахунків-фактур з певною сумою з комп'ютерних засобів;
- аналітичні процедури, наприклад, з метою виявлення суперечностей чи значних коливань;
- тести загальних заходів контролю, наприклад, перевірка структури конфігурації операційної системи, процедур доступу до програми бібліотек або для перевірки того, що версія використовуваної програми є версією, ухваленою керівництвом (шляхом використання програмного забезпечення порівняння кодів);
- програми вибірки для вилучення даних, призначених для аудиторської перевірки;
- повторне проведення обчислень бухгалтерськими системами суб'єкта господарювання.

КМА можуть складатися з пакета програм, програм спеціального призначення, програм-утиліт чи програм управління системою. Незалежно від походження програм перед їх використанням аудитор обґрунтовує їх відповідність та придатність для цілей аудиту.

Отже, проведені дослідження дали змогу оптимізувати структуру програмного забезпечення аудиторської діяльності, яку представлено на рис. 1.

Рис. 1. Структура програмного забезпечення аудиторської діяльності

Плануючи аудит, аудитор повинен урахувати відповідну комбінацію неавтоматизованих і комп'ютеризованих методів аудиту. Приймаючи рішення про використання КМА, на нашу думку, необхідно урахувати такі чинники:

- знання ІТ, компетенція та досвід групи аудиторів;
- доступність КМА і наявність відповідних комп'ютерних засобів та даних;
- неможливість здійснення неавтоматизованих тестів;
- ефективність і результативність;
- визначення часу.

Проведені дослідження дали змогу з'ясувати послідовність проведення аудиторської перевірки, застосовуючи КМА, результати відображено на рис. 2.

Конкретні процедури, необхідні для контролю за використанням КМА залежать від особливості їх використання. Установлюючи їх, аудитор повинен визначити потребу в:

- а) узгодженні специфікації та проведені огляду роботи, яку буде виконано з використанням КМА;
- б) аналізові загальних заходів контролю суб'єкта господарювання, що може сприяти цілісності КМА, наприклад, заходів контролю внесення змін і доступу до комп'ютерних файлів. Якщо покладатися на такі заходи контролю для забезпечення цілісності КМА не можна то аудитор може розглянути питання про доцільність застосування КМА на іншому придатному комп'ютерному засобі;
- в) забезпеченні відповідної інтеграції результатів, отриманих аудитором у процесі аудиту.

Рис. 2. Послідовність застосування КМА в аудиті

Сукупність аудиторських процедур зображено на рис. 3.

Рис. 3. Сукупність аудиторських процедур

Якщо для забезпечення відповідних контрольних процедур застосовують КМА, то присутність аудитора у комп'ютерному відділі необов'язкова. Проте це може дати практичні переваги, а саме – можливість контролювати розподіл вихідних даних і забезпечення своєчасного виправлення помилок, наприклад, якщо використовувалися помилкові вхідні файли.

Використовуючи КМА, аудитор може потребувати допомоги працівників суб'єкта господарювання, які володіють поглибленими знаннями щодо інсталяції програмних продуктів. За цих умов аудиторам необхідно упевнитися, чи не впливають працівники підприємства невідповідним чином на результати КМА.

Враховуючи специфіку аудиторської діяльності, вимоги до аудиторського програмного забезпечення можуть бути такими:

1. Наявність розвинених засобів контролю операцій. Контроль може здійснюватися не тільки у момент оформлення документа або проводки, як це прийнято в бухгалтерських програмах, а й тоді, коли в цьому виникає потреба.
2. Гнучкість. Оскільки аудиторам доводиться працювати з різними підприємствами, і у кожного з них свої облікова політика, форми звітності й навіть план рахунків, то програма повинна мати змогу швидко перенастроюватися на специфіку страхової компанії, торгового дому, бюджетної організації, виробничої компанії. У комп'ютерних аудиторських сис-

темах повинні враховуватися як загальні вимоги і стандарти аудиту, так і особливості обліку фірм-клієнтів.

3. Ергономічність. Це означає наявність засобів для зручного введення великих обсягів інформації, оперативного і простого формування звітів. Іншими словами, програма має бути розрахована не на програміста або оператора, а на аудитора, знання якого в галузі комп'ютерної техніки можуть бути обмежені.
4. Зв'язок нарівні баз даних з бухгалтерськими програмами. Необхідні додаткові засоби для введення і виведення даних, представлених у різних форматах.

Крім основних вимог, аудиторському програмному забезпеченню (як і будь-яким іншим прикладним програмам) мають бути притаманні простота освоєння, швидкодія, професійна оперативна підтримка з боку розробників.

Ринок аудиторського програмного забезпечення тільки починає розвиватися. У світовій практиці в аудиторській консультативній діяльності використовують системи підтримки прийняття рішень при наданні послуг з діагностики бізнесу, приватизації, дослідження ринків, оцінки бізнесу тощо, а також експертні системи за моніторингу діяльності клієнтів, підготовки фінансової звітності.

Важливо, що програми аналізу дають змогу виконати перевірку фінансової, податкової й іншої звітності завдяки закладеному в них механізму звіряння взаємозалежних показників. Вони забезпечують проведення фінансового аналізу за різними методиками і розраховують велика кількість економічних показників, дають змогу складати й аналізувати бізнес-плани. Деякі програми містять можливість трансформації фінансової звітності до міжнародних стандартів МСФЗ, наприклад, Pro-Invest Consulting (Audit Expert, Project Expert). Останнім часом засоби фінансового аналізу часто інтегрують у системи бухгалтерського обліку та управління підприємством, наприклад у розробки фірм "Галактика", "Інфософт", "Інтелект-Сервіс", "R-Style Software Lab" [5].

На сьогодні аудиторські фірми розробили і використовують спеціальні інформаційні системи, орієнтовані на внутрішню регламентацію аудиторської діяльності з застосуванням внутрішньофірмових стандартів. Прикладами таких програм є системи провідних аудиторських фірм, таких як KPMG, яка використовує програму Vector 6, PricewaterhouseCoopers з системою My Client та Deloitte & Touche, спеціальною інформаційною системою якої є Audit System/2. Розглянемо структуру і функції програмних аудиторських систем на прикладі програми фірми Deloitte & Touche. Система Audit System/2 (AS/2), наприклад, поєднує можливості текстового й табличного редакторів і програми для складання обігово-сальдової відомості. Вона призначена для полегшення комплексної підготовки робочої документації і звітності та проведення їх консолідації.

Модуль управління документообігом (менеджер документів) забезпечує організацію системи папок, щоб допомогти стежити за масою інформації, її звичайно зберігають в аудиторських файлах, – такою як робочі папери, плани аудиту, аудиторські програми і контрольні таблиці, меморандуми, пробні баланси, фінансові звіти, контактні бази даних, допомогти керувати цією інформацією й організовувати її. Система також спрощує процес обміну інфор-

мацією між членами аудиторської групи, дозволяючи їм працювати одночасно з високим ступенем безпеки.

Функції пробного балансу AS/2™ містять багаторівневу консолідацію звітів і конвертацію іноземних валют, журнал коректувань і можливість готувати відомості, плани аналітичних оглядів і фінансові звіти. Тісна інтеграція з табличним редактором Excel дає змогу готувати й аналізувати бази пробних балансів. Зручність імпорту дає змогу переносити комп'ютеризований пробний баланс клієнта в електронному вигляді прямо у програму.

Аналіз ринку спеціалізованих аудиторських програмних продуктів у Росії показує його крайню обмеженість (в Україні у продажу такого програмного забезпечення немає). Фактично, пропонується автоматизація окремих процедур і задач, причому, частіше за все, за авторською методикою розробників. В огляді аудиторських програм, опублікованому в російському журналі "Двойная запись", з цього приводу мовиться так: "На відміну від Заходу, де аудиторських програм хоч відбавляй, ситуація на вітчизняному ринку в цій сфері далека від блискучої. Ми нарахували всього п'ять продуктів російського виробництва для аудиторів" [7]. Розглянемо деякі з цих програм.

Система "Асистент аудитора" фірми "Сервіс-аудит" є професійною інформаційно-довідковою системою. Вона призначена для аудиторських фірм, приватних аудиторів, а також фірм і підприємств, що прагнуть підвищити ефективність роботи служб внутрішнього аудиту і фінансово-економічних служб. "Асистент аудитора" дає змогу здійснювати пошук необхідних матеріалів різними методами, що реалізовані у ній (тематичний пошук, контекстний пошук, пошук за найменуванням, видом і типом документа тощо). Система "Асистент аудитора" також дає змогу систематизувати виконання аудиторських процедур, починаючи з попереднього вивчення клієнта і закінчуючи оформленням аудиторського висновку, сформувати ряд робочих документів, необхідних для документування аудиту, що дає змогу здійснювати ефективний контроль якості аудиторських перевірок, а також забезпечити аудитора (бухгалтера, економіста) довідковим матеріалом з широкого спектра питань бухгалтерського обліку, оподаткування і фінансового аналізу.

Система складається з чотирьох умовно незалежних тематичних розділів.

Розділ "Плани і програми аудиту" містить бланки документів, які необхідно формувати до підписання договору на проведення аудиту, зразки договорів на різні види аудиторських послуг, бланки і зразки документів, які складаються на етапі планування аудиторської перевірки і складання програми аудиту, а також методичні матеріали, які можуть бути використані для розроблення внутрішньо фірмових стандартів аудиторської фірми. Анкети (листи опитування), що входять в цей розділ, можуть застосовуватися не тільки аудиторськими фірмами. З їх допомогою служби внутрішнього аудиту або фінансово-економічні служби підприємства можуть провести тестування системи внутрішнього контролю й організації бухгалтерського обліку. Розділ "Робочі документи аудитора" містить анкети з різних ділянок бухгалтерського обліку. Вони покликані допомогти при виконанні аудиторських процедур і тестуванні окремих ділянок бухгалтерського обліку на підприємстві. До цього

розділу також належать методичні матеріали, покликані допомогти у підготовці й оформленні висновку за підсумками аудиторської перевірки.

Розділ "Консультант аудитора" містить довідкові таблиці з питань бухгалтерського обліку, оподаткування, фінансового аналізу діяльності підприємств, а також оформлені у вигляді таблиць нормативи, ставки, індекси, що використовуються для розрахунків показників окремих господарських операцій, сум податків.

Розділ "Основні нормативні документи" має довідковий характер і включає основні законодавчі і нормативні відомчі акти, які регулюють аудиторську діяльність і порядок ведення бухгалтерського обліку.

Бази даних системи "Асистент аудитора" є набором аудиторських процедур, оформлених у вигляді анкет (листів опитування), бланків, робочих карт, методик, довідкових таблиць. Велика частина документів, включених у бази даних, є оригінальними авторськими розробками, створеними фахівцями з великим практичним досвідом аудиту. Інформаційні ресурси інформаційної системи "Асистент аудитора" постійно поповнюються, оновлюються, актуалізуються відповідно до змін у законодавчій і нормативній базі з аудиту і бухгалтерського обліку.

Програма "Помощник аудитора", створена російською фірмою "Гольдберг-аудит", є спробою створити аудиторську систему, спрямовану на вирішення завдань аудиту на всіх етапах його здійснення [4].

Структура автоматизованої аудиторської системи складається з чотирьох основних блоків, функції яких відповідають чотирьом етапам проведення аудиту.

Блок підготовчого етапу містить анкету для підприємства, яке перевіряють, і бланки-тексти листів, якими обмінюються аудитор і клієнт перед висновком договору на аудит – лист-пропозиція і лист-зобов'язання. На цьому етапі здійснюють збір даних про клієнта та отриману інформацію вводять у комп'ютер для подальшого використання в інших блоках.

Блок планування містить математичні моделі й алгоритми розрахунків величин аудиторського ризику, рівня істотності та вибірки. Через бланки-розрахунки вводять необхідні для розрахунків вихідні дані, що відповідають типу підприємства, яке перевіряють. Введення даних можна здійснювати як вручну, так і автоматично з бухгалтерської бази. Останнє є пріоритетним, тому що розрахунки істотності й вибірки для конкретних процедур ґрунтуються на знанні кінцевого сальдо, дебетових і кредитових оборотів за конкретними рахунками. У результаті розрахунків програма визначає всі необхідні для планування величини.

Блок процедур аудиту найбільший і найважливіший. Основним завданням цього блоку є підготовка матеріалів для аналітичної частини аудиторського висновку. Він містить такі елементи: робочі програми аудиту за розділами; бланки-процедури для кожного розділу аудиту; бланки-тести для окремих розділів аудиту; висновки за розділами аудиту. У цьому блоці реалізують стратегію оптимізації обсягу інформації, яку вводять, з мінімізацією ризику аудиторських помилок. Це найбільш складна частина системи, спря-

мована на встановлення зв'язків між інформацією аудитора, що її вводять, при виконанні процедур, розрахунковими значеннями істотності та вибірки і формуванням висновку аудитора за конкретним розділом.

Істотною допомогою в роботі аудитора на цьому етапі перевірки можуть бути додаткові засоби довідкового характеру: виклик довідково-правової системи; коротка довідка із законодавчих документів; перелік типових помилок для цієї процедури; методика виконання процедури тощо.

Блок заключного етапу, який має вступну, аналітичну і заключну частини, містить бланки-шаблони для підготовки офіційного висновку. Форми вступної і заключної частин мають стандартизований вигляд. У блоці є бланк письмової інформації аудитора керівництву економічного суб'єкта.

Іншою подібною програмою є також російська Abacus Professional, яка охоплює практично всі стадії проведення аудиторської перевірки [7]. При першому знайомстві з клієнтом аудитор за допомогою програми може провести експрес-аудит бухгалтерської звітності. Для спрощення цієї процедури у програмі реалізована можливість введення даних з інших бухгалтерських програм у форматах СУБД Btrieve, Clarion, Clipper, Foxpro тощо. Використання цих прийомів допомагає оперативно знайти ділянки обліку клієнта, де можливий ризик виникнення помилки, й ухвалити рішення про проведення або не проведення аудиторської перевірки. Під помилкою, яку виявляє комп'ютер, розуміють не тільки математичне, а й логічне не стикування. Експрес-аудит дає змогу також приблизно оцінити обсяги вибірки, терміни проведення перевірки, суму аудиторського гонорару [5, 6].

На стадії перевірки правильності оформлення документів і пов'язаних з ними проводок, нагромаджувальних реєстрів і звітів аудитор може використовувати спосіб дослідження за якою-небудь ознакою, наприклад за сумами або контрагентами, які здаються "підозрілими". Під дослідженням (audit trial) розуміють процедуру, під час якої аудитор перевіряє деякі первинні документи і їх відображення в реєстрах синтетичного і аналітичного обліку. Відповідна заключна кореспонденція рахунків, жорстко прив'язана у програмі до цих документів, дає змогу зробити висновок про правильність (або неправильність) відображення цієї господарської операції в бухгалтерському обліку.

Для формування звітів довільної форми є спеціальний конструктор документів і звітів – Abacus Designer, за допомогою якого розробники доопрацьовують звіти за технічним завданням самих аудиторів. На базі Abacus Designer можна також підготувати контрольні акти звірки розрахунків, спеціальні звіти, в яких інформація може бути представлена в різних розрізах, з різною глибиною аналітики.

На наш погляд, одним з найбільш складних напрямків аудиторської діяльності є оптимізація облікової політики підприємства. Оскільки Abacus Professional підтримує роботу з декількома базами даних, аудитор може моделювати ситуацію зміни облікової політики фірми-клієнта на основі реальних даних. Таким чином, аудитор може обґрунтувати, які прибутки або втрати принесе фірмі-замовнику зміна облікової політики, і дати зважені рекомендації щодо стратегічного планування.

Ще одним прикладом є програмно-апаратний комплекс "ЕкспрессАудит: ПРОФ", призначений для вирішення повного циклу завдань з проведення аудиторської перевірки фінансово-господарської діяльності комерційного підприємства та організації від етапу підготовки і планування аудиту до етапу формування аудиторського висновку.

Для успішного вирішення завдань аудиторського контролю необхідно не тільки приділяти увагу середовищу ЕОД, але й розробляти власні програми, щоб підвищити рівень та забезпечити якість аудиторської перевірки достовірності фінансової звітності страхових компаній.

Отже, існує низка переваг у застосуванні комп'ютерного та програмного забезпечення під час аудиту страховиків:

1. Комп'ютерні технології обробки інформації в аудиторському процесі сприяють удосконаленню інтелектуалізації аудиту та науковому обґрунтуванню його висновків.
2. Програмне забезпечення контролю складається з ряду комп'ютерних програм, які аудитор використовує як частину процедур перевірки, що обробляють контрольні тести системи обліку.
3. Програмним забезпеченням аудитора при аудиторській перевірці є: програми бухгалтерського обліку, юридична база даних, програми аналізу діяльності підприємства, довідники різних ставок податків, курсів валют програми складання звітності та інші свідчення.
4. Обчислювальна техніка процесу аудиту дає змогу скоротити терміни перевірки і дає нову можливість чіткої організації і методики його проведення.

За допомогою програмних засобів аудитор має змогу здійснити тестування розрахунків, робити перерахунки і зіставляти отримані результати з нормативними даними, встановити відхилення, з'ясувати їх причини і запропонувати заходи з метою поліпшення облікової та аналітичної роботи, одержати управлінські рішення.

Література

1. МСА № 401 "Аудит у середовищі комп'ютерних інформаційних систем"/ Стандарти аудиту та етики міжнародної федерації бухгалтерів: станом на 1 січня 2007 р. – К.: ТзОВ "Парітет-Інформ", 2003. – 1015 с.
2. МСА 1001 "Середовище ІТ: автономні персональні комп'ютери"/ Стандарти аудиту та етики міжнародної федерації бухгалтерів: станом на 1 січня 2007 р. – К.: ТзОВ "Парітет-Інформ", 2003. – 1015 с.
3. МСА 1009 "Комп'ютеризовані методи аудиту"/ Стандарти аудиту та етики міжнародної федерації бухгалтерів: станом на 1 січня 2007 р. – К.: ТзОВ "Парітет-Інформ", 2003. – 1015 с.
4. Гольберг Е.Я. Автоматизация аудиторской деятельности в программе "Помощник аудитора">// Аудит и финансовый анализ. – 2000, № 3. – С. 173-178.
5. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту. – К.: Знання, 2006. – 350 с.
6. Івахненко С.В. Комп'ютерний аудит: Контрольні методики і технології. – К.: Знання, 2005. – 286 с.
7. Светин Д. Заводной аудит (Обзор аудиторских программ)// Двойная запись. – 2004, № 8. – С. 15-19.
8. Соколов Д.В. Аудит на компьютере// Аудиторские ведомости. – 1998, № 10. – С. 83-89.